

Σ.Α.Τ.Ε.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 43

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕ ΧΩ ΔΕ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜ. ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ Δ/ΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓ/ΤΟΣ
Δ/ΝΣΗ ΝΟΜ. ΣΥΝΤ. ΚΑΙ ΚΩΔ/ΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ: α'
Ταχ. Δ/ση: Χαρ. Τρικούπη 182
Ταχ. Κώδικας: 101 78 ΑΘΗΝΑ
Τηλέφωνο: 64 29 185

Αθήνα 9-10-1995
Αριθμ. Πρωτ.: Δ17α/02/69/Φ.Ν. 380

ΠΡΟΣ: Τους αποδέκτες
του πίνακα διανομής

Σ.Α.Τ.Ε.

ΘΕΜΑ: Παρέχονται οδηγίες για την εφαρμογή διατάξεων περί εκτελέσεως δημοσίων έργων.

1. Σας κοινοποιούμε τις διατάξεις του δέκατου τρίτου άρθρου του ν. 2338/1995 “Κύρωση Σύμβασης Ανάπτυξης του νέου Διεθνούς Αεροδρομίου της Αθήνας στα Σπάτα. ‘Ίδρυση της Εταιρείας “Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών Α.Ε.”. ‘Έγκριση περιβαλλοντικών όρων και άλλες διατάξεις” (ΦΕΚ Α’ 202/14.9.1995), με τις οποίες ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων δικαίου και σας παρέχουμε τις κατωτέρω οδηγίες για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων αυτών, οι οποίες ισχύουν από τη δημοσίευση του ν. 2338/95 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός από τις διατάξεις της παραγράφου 3 που ισχύουν ένα μήνα μετά τη δημοσίευσή του.

Σ.Α.Τ.Ε.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου δέκατου τρίτου του ν. 2338/95 καταργούν το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 7 του άρθρου 4 του ν. 1418/1984. Έτσι με την κατάργηση αυτή τίθεται σε εφαρμογή η λειτουργία της ευθύνης από προσυμβατικό πταίσμα (ευθύνη εκ των διαπραγματεύσεων του Αστικού Δικαίου, άρθρα 197 και 198), που αποτελεί ειδικότερη εφαρμογή των αρχών της καλής πίστεως που πρέπει να διέπουν και τους φορείς του δημόσιου τομέα που εκτελούν Δημόσια Έργα.

3. Με την παράγραφο 2 του ανωτέρω δέκατου τρίτου άρθρου του ν. 2338/95 συμπληρώνεται η παράγραφος 7 του άρθρου 17 του π.δ. 609/1985 και διασφαλίζεται το δικαίωμα απόδειξης του ενδιαφερομένου, που αναπόφευκτα συνδέεται με το περιεχόμενο κυρίως της οικονομικής του προσφοράς, με την παρακράτηση του φακέλλου της προσφοράς, αφού σε αντίθετη περίπτωση θα έλειπε η ασφαλής και βέβαιη γνώση του περιεχομένου της οικονομικής προσφοράς. Έτσι οι φάκελλοι σε κάθε δημοπρασία που κρατούνται χωρίς να αντιοιχτούν από την Υπηρεσία μέχρι την έκδοση απόφασης επί των αντιρρήσεων ή την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας για την υποβολή τους, παρακρατούνται ακόμα από την υπηρεσία για όσο χρόνο απαιτείται για τις ανάγκες της αποδεικτικής διαδικασίας, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι επιπροσθέτως δηλώσουν ότι θα προσφύγουν στο δικαστήριο.

Σ.Α.Τ.Ε.

4. Με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου δέκατου τρίτου του ν. 2338/1995 (ΦΕΚ 202 Α’ 14.9.95), ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων των περιπτώσεων δ, δ1 και δ2 της παρ. 3 του άρθρου 8 του π.δ. 23/1993 που αναφέρονται στα έργα προϋπολογισμού ίσου ή μεγαλύτερου από 5.000.000 ECU και τα οποία θα δημοπρατηθούν ή ανατεθούν μετά από ένα μήνα από τη δημοσίευση του νόμου, ήτοι μετά την 14.10.1995.

Σ.Α.Τ.Ε.

5. Σημειώνεται ότι η παρ. 3 του άρθρου 8 του π.δ. 23/1993 προβλέπει τις περιπτώσεις σύναψης συμβάσεων με διαπραγμάτευση, χωρίς να προηγηθεί δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού. Ειδικά οι διατάξεις της περίπτωσης δ, της ανωτέρω παραγράφου, ρυθμίζουν την ανάθεση συμπληρωματικών εργασιών στην ίδια εργοληπτική επιχείρηση, που εκτελεί το αρχικό ανατεθέν έργο. Η δυνατότητα σύναψης σύμβασης παρέχεται μόνο για τις συμπληρωματικές εργασίες, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικά ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες, λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση όταν συντρέχει μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

α) όταν οι εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωρισθούν από την κύρια σύμβαση χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές, και

β) όταν οι εργασίες παρότι μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, είναι απόλυτα αναγκαίες για την βελτίωσή της.

Το συνολικό ποσό των ανατιθεμένων συμβάσεων συμπληρωματικών εργασιών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης. [Σ.Α.Τ.Ε.](#)

6. Κατ' αρχή "ως συμπληρωματικές εργασίες" λόγω απροβλέπτων περιστάσεων της ανωτέρω παραγράφου 3 του άρθρου 8 του π.δ. 23/1993 νοούνται αυτές που οφείλονται σε γεγονότα ή καταστάσεις που δεν προϋπήρχαν της ανάθεσης του αρχικού έργου ή αυτές που δεν κατέστη δυνατό να επισημανθούν και ενταχθούν στο τεχνικό αντικείμενο του αρχικού έργου, αν και τηρήθηκαν οι ισχύουσες διατάξεις για την εκπόνηση των μελετών και διεξαγωγή των αναγκαίων ερευνών, και καταβλήθηκε η ενδεδειγμένη επιμέλεια και προσοχή. Σημειώνεται ιδιαίτερα ότι δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να θεωρηθούν ως "συμπληρωματικές εργασίες", εκείνες που αφορούν σε επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του αρχικού έργου ή στη βελτίωση της ποιότητάς του, (π.χ. με ανώτερα ποιοτικής υλικά και μεθόδους μη προδιαγραφόμενες στα οικεία συμβατικά τεύχη). [Σ.Α.Τ.Ε.](#)

Ο χαρακτηρισμός των ανωτέρω συμπληρωματικών εργασιών, ως εργασιών λόγω απροβλέπτων περιστάσεων, πρέπει να αιτιολογείται με πραγματικά και αναλυτικά στοιχεία τόσο στις Εισηγητικές-αιτιολογικές εκθέσεις της Διευθύνουσας Υπηρεσίας όσο και στις αποφάσεις της Προϊσταμένης Αρχής. Ανεπαρκείς αιτιολογήσεις ή αόριστες αναφορές επίκλησης αναγκών για την ολοκλήρωση του έργου αντίκεινται στους κοινοτικούς κανόνες δικαίου, που ισχύουν ως εσωτερικό δίκαιο στη χώρα μας, και μπορούν να προκαλέσουν εμπλοκές στην ομαλή εξέλιξη των έργων και ιδιαίτερα στη χρηματοδότησή τους από τα Κοινοτικά Ταμεία. Στην αιτιολόγηση πρέπει απαραίτητα να φαίνεται και ο χαρακτηρισμός των συμπληρωματικών εργασιών, σύμφωνα με τα εδάφια δ1 και δ2 της περίπτωσης δ της παραγράφου 3 του άρθρου 8 του π.δ. 23/1993, όπως αναφέρεται στις ανωτέρω περιπτώσεις και β της παραγράφου 5 με σαφή διαχωρισμό αυτών. [Σ.Α.Τ.Ε.](#)

7. Οι ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στην ανωτέρω παρ. 3 του άρθρου δέκατου τρίτου του ν. 2338/1995 αποβλέπουν συμπληρωματικά στην ορθή εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων του π.δ. 23/1993. Ειδικότερα στις διατάξεις αυτές προβλέπεται ότι, όταν εφαρμόζονται οι ανωτέρω διατάξεις του π.δ. 23/1993 και πρόκειται να συναφθούν συμβάσεις συμπληρωματικών εργασιών με την ίδια εργοληπτική επιχείρηση που εκτελεί το αρχικά ανατεθέν έργο, κανονισμός τιμών μονάδας των συμπληρωματικών εργασιών γίνεται ύστερα από διαπραγματεύσεις με τον ανάδοχο. Επισημαίνεται ότι η διαπραγμάτευση μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των τιμών. Σε κάθε περίπτωση μπορεί να έχουμε και διατήρηση των συμβατικών ή νόμιμα κανονιζομένων Τ.Μ.Ν.Ε. ή ακόμα και μείωση ορισμένων τιμών αν κριθεί ότι η "προσφορά

[Σ.Α.Τ.Ε.](#)

έργου” συνεπάγεται μείωση του κόστους παραγωγής τους ή και μικτό σύστημα (προσαύξηση - διατήρηση - μείωση). Ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης ή τις όποιες αξιώσεις του Αναδόχου, ο τελευταίος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις συμπληρωματικές εργασίες. Όταν αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης είναι η προσαύξηση των τιμών των συμβατικών εργασιών ή των νόμιμα κανονιζόμενων Τ.Μ.Ν.Ε., η προσαύξηση αυτή πρέπει να αιτιολογείται ειδικά και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί το 5% των υπόψη τιμών. [Σ.Α.Τ.Ε.](#)

Από την ειδική αιτιολόγηση πρέπει με σαφήνεια και ακρίβεια να προκύπτει η ανάγκη της προσαύξησης των συμβατικών ή των νόμιμα κανονιζόμενων τιμών (άρθρο 43 π.δ. 609/85) και να αναφέρονται τα αντικειμενικά στοιχεία και οι λόγοι που την επιβάλλουν. Αν οι αξιώσεις του αναδόχου υπερβαίνουν το ανωτέρω ποσοστό (μέγιστη προσαύξηση του 5%), ο ανάδοχος υποχρεούται να εκτελέσει τις συμπληρωματικές εργασίες και μπορεί να ασκήσει τα σχετικά, ένδικο μέσα.

Διευκρινίζεται ότι για τυχόν αξιώσεις του αναδόχου πέραν του ανωτέρω 5% αποφαινεται το αρμόδιο δικαστήριο, ενώ αξιώσεις του αναδόχου μέχρι του 5% μπορούν να επιδιωχθούν με ενστάσεις και αιτήσεις θεραπείας και για τις οποίες αποφαινεται τα αρμόδια όργανα του κυρίου ή του φορέα κατασκευής του έργου. Νοείται ότι και στην τελευταία αυτή περίπτωση ο ανάδοχος υποχρεούται να εκτελέσει τις εργασίες. [Σ.Α.Τ.Ε.](#)

Επισημαίνεται και πάλι ότι η ανωτέρω ειδικά αιτιολογημένη προσαύξηση στις συμβάσεις έργων συμπληρωματικών εργασιών, λόγω απροβλέπτων περιστάσεων, υπολογίζεται πάντοτε στις συμβατικές ή νόμιμα κανονιζόμενες Τ.Μ.Ν.Ε. (άρθρο 43 του π.δ. 609/85) και δεν μπορεί να υπερβαίνουν το 5% αυτών.

8. Οι συμβάσεις συμπληρωματικών εργασιών πρέπει να συνοδεύονται με τα εξής αναπόσπαστα στοιχεία:

- Ειδική αιτιολόγηση για τις αναγκαίες, λόγω απροβλέπτων περιστάσεων, εργασίες και για την τυχόν αύξηση των συμβατικών ή νόμιμα κανονιζόμενων Τ.Μ.Ν.Ε.
- Απόφαση έγκρισης ΠΚΤΜΝΕ και Σ.Π., στον οποίο να εμφανίζονται οι αυξομειώσεις των εργασιών κατά το γνωστό τρόπο και η ολική υπέρβαση σε σχέση με το οικονομικό αντικείμενο της αρχικής σύμβασης και σε χωριστό κεφάλαιό του οι υπόψη συμπληρωματικές εργασίες. Η σύναψη της σύμβασης θα γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και θα προσκομίζεται η απαιτούμενη εγγύηση καλής εκτελέσεως. Ακόμα θα επισημαίνονται οι διατάξεις που ισχύουν για το αντικείμενό της. Απαγορεύεται η διάθεση δαπανών που θα προκύψουν από μείωση “επί έλαττον” εργασιών. Ιδιαίτερα εφιστούμε την προσοχή σας αναφορικά με τις μειώσεις των ποσοτήτων εργασιών και την ανάγκη πλήρους αιτιολόγησής τους και επισημαίνουμε ότι τα “επί έλαττον” στοιχεία θα προκύπτουν μόνο αφού εγκριθεί η επιμέτρηση των αντίστοιχων εργασιών. Ακόμα ότι προκειμένης της σύναψης συμβάσεως συμπληρωματικών εργασιών, είναι αδήριτη ανάγκη να έχει εγκριθεί η επιμέτρηση του συνόλου των έργων που έχουν προηγηθεί ή αυτοτελών τμημάτων τους ή μεμονωμένων εργασιών. [Σ.Α.Τ.Ε.](#)

9. Οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου δέκατου τρίτου του ν. 2338/1995 για τις οποίες παρέχονται οδηγίες στις ανωτέρω παραγράφους 6, 7 και 8 δεν εφαρμόζονται στις “απρόβλεπτες δαπάνες” (στις δαπάνες δηλαδή που καλύπτονται από τα κονδύλια των απροβλέπτων) που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση.

Συνεπώς για τα απρόβλεπτα ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 1418/84, όπως κάθε φορά ισχύουν και ο τρόπος διαχείρισής τους γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές.

10. Τονίζεται τέλος ότι η τιμολόγηση των υπερσυμβατικών ή νέων εργασιών στις συμβάσεις που δημοπρατήθηκαν ή ανατέθηκαν πριν την 15.10.1995 εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 1418/84, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με το ν. 2229/94, και του άρθρου 43 του π.δ. 609/85, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το π.δ. 286/94. Για τις συμβάσεις αυτές η επίκληση λόγων “αρτιότητας ή λειτουργικότητας” του έργου, που αναφέρεται στην παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 1418/1984, συνεπάγεται κάλυψη δαπανών εξαιτίας επιστημονικών ή λογιστικών σφαλμάτων, εφαρμογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου κ.λπ. και σε καμία περίπτωση δε δικαιολογεί την έγκριση εξωσυμβατικών εργασιών για την επέκταση ή βελτίωση του έργου. **Σ.Α.Τ.Ε.**

11. Η μερική αντικατάσταση της παραγράφου 6α του άρθρου 1 του ν. 2229/1994 με την παράγραφο 4 του δέκατου τρίτου άρθρου του ν. 2338/95, για τις αιτιολογήσεις των υπερβολικά χαμηλών προσφορών, προβλέπει την κατάπτωση, ως ειδική ποινική ρήτρα, μέρους του ποσού της εγγύησης συμμετοχής στη δημοπρασία των τριών πρώτων εργοληπτικών επιχειρήσεων είτε αυτές συμμετέχουν μόνες τους, είτε σε κοινοπραξία, που αποκλείονται του διαγωνισμού για το λόγο αυτό, υπέρ του κυρίου του έργου. Το ποσό της κατάπτωσης προσδιορίζεται σε ποσοστό 20%, 15% και 10%, αντίστοιχα κατά σειρά χαμηλότερων προσφορών, επί του ποσού της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής στη δημοπρασία. Η έκδοση απόφασης κατάπτωσης, εφόσον συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις, είναι υποχρεωτική για την Προϊσταμένη Αρχή. Περαιτέρω οι διατάξεις της παραγράφου αυτής προβλέπουν, πέραν από την επιβολή της ειδικής ποινικής ρήτρας, τον αποκλεισμό, με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, μέχρι ένα έτος, συμμετοχής των εργοληπτικών επιχειρήσεων σε δημοπρασίες αν επαναληφθούν τα ανωτέρω πέραν από δύο φορές. Οι διατάξεις του αποκλεισμού σε δημοπρασίες ισχύουν και για όλες τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που είτε από μόνες τους, είτε σε κοινοπραξία αποκοκκούνται κατά τη διαδικασία της παραγράφου 6α του άρθρου 1 του ν. 2229/94 πέραν από δύο φορές, από διαγωνισμούς ανεξάρτητα αν τους επιβλήθηκε ή όχι η ανωτέρω ειδική ποινική ρήτρα. Για την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων του αποκλεισμού, όλες οι Προϊσταμένες Αρχές των φορέων του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα που εκτελούν δημόσια έργα, πρέπει να αποστέλλουν στην Υπηρεσία Τήρησης του ΜΕΕΠ (Δ/ση Μητρώων και Τεχνικών Επαγγελματιών (Δ15) της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του ΥΠΕΧΩΔΕ), όλα τα στοιχεία αποκλεισμού από δημοπρασίες των εργοληπτικών επιχειρήσεων καθώς και αυτών που τους επιβλήθηκε η κατάπτωση μέρους της εγγυητικής επιστολής. **Σ.Α.Τ.Ε.**

12. Με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του αυτού άρθρου, δέκατου τρίτου του ν. 2338/1995, αντικαθίστανται τα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 7 του άρθρου 1 του ν. 2229/1994, και παρέχεται η δυνατότητα αναπροσαρμογής με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ του καθοριζόμενου ποσού προϋπολογισμού έργων που έχουν εφαρμογή οι σχετικές διατάξεις για τις αιτιολογήσεις προσφορών, ώστε να καθορίζεται ανώτατο όριο μεγαλύτερο από αυτό που μπορούν να αναλαμβάνουν εργοληπτικές επιχειρήσεις της Γ' τάξης του ΜΕΕΠ. **Σ.Α.Τ.Ε.**

Για έργα μικρότερου προϋπολογισμού από το όριο της Γ' τάξης ΜΕΕΠ, μπορεί να εφαρμόζονται οι διατάξεις για τις διαπραγματεύσεις με όρους και προϋποθέσεις, που θα

Σ.Α.Τ.Ε.

καθορισθούν με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και εφόσον αυτό προβλέπεται στη σχετική διακήρυξη. Μέχρι την έκδοση της απόφασης αυτής του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, δεν θα εφαρμόζονται οι διατάξεις για αιτιολογήσεις προσφορών στα έργα μικρότερου προϋπολογισμού από την Γ' τάξη ΜΕΕΠ. Σ.Α.Τ.Ε.

13. Της εγκυκλίου αυτής να λάβουν γνώση όλοι οι υπάλληλοι, και παρακαλούμε να μεριμνήσετε για την πιστή εφαρμογή της.

Σ.Α.Τ.Ε.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΚΩΝ. ΓΕΙΤΟΝΑΣ

Σ.Α.Τ.Ε.

ΣΧΟΛΙΑ ΣΑΤΕ

Περίληψη: Γνωστοποιείται η δημοσίευση στο ΦΕΚ Α-202/14.9.1995 του Ν. 2338/1995. Στο άρθρο “δέκατο τρίτο” του νόμου αυτού περιέχονται οι εξής ρυθμίσεις:

1. Καταργείται η διάταξη που όριζε, ότι, αν ακυρωθεί τελικά το αποτέλεσμα της δημοπρασίας, κανείς από όσους συμμετείχαν δεν δικαιούται αποζημίωσης (Ν. 1418/1984 άρθρο 4 παρ. 7).
2. Προστίθεται διάταξη, που επιβάλλει την υποχρέωση φύλαξης της προσφοράς των αποκλεισθέντων υποψηφίων, που το ζητούν, προκειμένου να διευκολυνθεί η αποδεικτική διαδικασία κατά την άσκηση των ένδικων μέσων που δικαιούνται (ΠΔ 609/1985 άρθρο 17 παρ. 7).
3. Ορίζεται, ότι κατά τη σύναψη συμβάσεων με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση διακήρυξης σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 3 περ. δ,δ1 και δ2 του ΠΔ 23/1993, ο κανονισμός τιμών μονάδος νέων εργασιών γίνεται με διαπραγμάτευση με τις δεσμεύσεις που αναφέρονται στη διάταξη. Σ.Α.Τ.Ε.
4. Προβλέπεται η κατάπτωση των εγγυητικών επιστολών συμμετοχής των τριών πρώτων υποψηφίων που αποκλείονται της δημοπρασίας λόγω μη επαρκούς αιτιολόγησης της οικονομικής τους προσφοράς καθώς και διοικητικές κυρώσεις για όλους όσους αποκλείονται για τον ίδιο λόγο.
5. Παρέχεται εξουσιοδότηση για την έκδοση υπ. αποφάσεων που θα προβλέπουν τους όρους και προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων περί αιτιολόγησης των οικονομικών προσφορών σε έργα προϋπολογισμού μικρότερου από το ανώτατο όριο της Γ' τάξης.

Σχετικά με το θέμα της πιο πάνω παρ. 3, η εγκύκλιος ερμηνεύει την έννοια “συμπληρωματικές εργασίες” καθώς και των απροβλέπτων περιστάσεων που αναφέρονται στη σχετική διάταξη του ΠΔ 23/1993 και επεξηγεί τους περιορισμούς στις διαπραγματεύσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η υποχρέωση της διαπραγματευόμενης επιχείρησης να εκτελέσει το αντικείμενο των “υπό διαπραγμάτευση” εργασιών, ακόμα και αν δεν συμφωνεί με τις τιμές. Επίσης η εγκύκλιος αναφέρει ότι η καταρτιζόμενη σύμβαση συνοδεύεται από ΠΚΤΜΝΕ και ΣΠ και διευκρινίζει ότι οι νέες διατάξεις δεν εφαρμόζονται για τις εργασίες, των “απροβλέπτων” του προϋπολογισμού της αρχικής σύμβασης.

Σ.Α.Τ.Ε.

Σχετικές διατάξεις:

1. Για την παρ. 1:
  - Ν. 1418/1984 άρθρο 4 παρ. 7
  - ΠΔ 609/1985 άρθρο 24 παρ. 4
  - Ν. 1418/1984 άρθρο 5 παρ. 11
  - ΑΚ 197

Σ.Α.Τ.Ε.

2. Για την παρ. 2:

Σ.Α.Τ.Ε.

- ΠΔ 609/1985 άρθρο 17 παρ. 7
3. Για την παρ. 3:
- Οδηγία 93/37/ΕΟΚ άρθρο 7 παρ. 3.δ
  - ΠΔ 23/1993 άρθρο 8 παρ. 3.δ
  - Ν. 1418/1984 άρθρο 4 παρ. 2.γ (βλ. Ε-33/1994)
  - “ άρθρο 4 παρ. 10 (Ν. 2229/1994 άρθρο 1 παρ. 6)
  - “ άρθρο 8
  - ΠΔ 609/1985 άρθρο 5 Σ.Α.Τ.Ε.
  - “ άρθρο 43 και άρθρο 44
  - ΠΔ 402/1996
  - ΠΔ 210/1997
  - ΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ Δ17α/08/78/Φ.Ν 357/3.11.1995 (βλ. Ε-57/1995)
  - ΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ Δ17α/07/47/Φ.Ν 380/27.5.1996 (βλ. Ε-18/1996)
4. Για τις παρ. 4 και 5:
- Οδηγία 93/37/ΕΟΚ άρθρο 30 παρ. 4
  - ΠΔ 23/1993 άρθρο 30 παρ. 5
  - Ν. 1418/1984 άρθρο 4 παρ. 6 (Ν. 2229/1994, άρθρ. 11 παρ. 5.α)
  - “ άρθρο 4 παρ. 8 (ως προς τις εγγυήσεις συμμετοχής)
  - ΠΔ 609/1985 άρθρο 18
  - “ άρθρο 23
  - “ άρθρο 26 παρ. 3
  - Ν. 2229/1994 άρθρο 1 παρ. 7 Σ.Α.Τ.Ε.

Σχόλια:

1. Για την παρ. 3:

Κατά τη γνώμη μας, οι ρυθμίσεις της παραγράφου 3, χωρίς να τροποποιούν το άρθρο 8 του Ν. 1418/1984, αναφορικά με τις αυξομειώσεις εργασιών και τις νέες εργασίες για το αντικείμενο καταρτισθείσης συμβάσεως, δημιουργούν ανεπίτρεπτη σύγκυση μεταξύ του θεσμού του κανονισμού τιμών μονάδος νέων εργασιών, όπως αυτός έχει εδραιωθεί στη νομική συνείδηση όλων των μέχρι σήμερα εφαρμοστών του θετού μας δικαίου και της διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, που εισάγει το ΠΔ 23/1993 κατά επιταγή των κοινοτικών οδηγιών.

Ο δεύτερος αυτός θεσμός δεν είναι παρά (κατ' εξαίρεση) τρόπος επιλογής αναδόχου και επομένως προϋποθέτει ανυπαρξία προηγούμενης νομικής δέσμευσης, η δε προσέλευση στη διαδικασία διαπραγμάτευσης δεν είναι δεσμία, αλλά αφήνεται στην ελεύθερη βούληση των διαπραγματευομένων. Επίσης, πάντοτε κατά το ΠΔ 23/1993, η τελική συμφωνία των διαπραγματευομένων εξαρτάται πάλι από την ελεύθερη βούλησή τους. Γενικώς στο Δίκαιο δεν νοείται “διαπραγμάτευση”, στην οποία να μπορεί ο ένας εκ των διαπραγματευομένων να επιβάλει τη βούλησή του στον άλλον.

Όλα αυτά ανατρέπονται με τις ρυθμίσεις της πιο πάνω παραγράφου και δημιουργούν σύγκυση νομικών εννοιών και θεσμών απροβλέπτων διαστάσεων.

Επισημαίνουμε ως νομοτεχνική παρατήρηση και το γεγονός της επέμβασης στο περιεχόμενο Πρ. Δ/τος με νόμο.

Κατά το Σύνταγμά μας, οι νόμοι αποτελούν άμεση έκφραση των βουλήσεων της Νομοθετικής Εξουσίας ως πρωτογενούς πηγής δικαίου.

Τα Προεδρικά Διατάγματα αποτελούν πράξεις της Εκτελεστικής Εξουσίας, κινούμενης αυστηρώς μέσα στα όρια της νομοθετικής εξουσιοδότησης και στα πλαίσια του Συντάγματος.

Με την εν λόγω νομοθετική ρύθμιση η Νομοθετική Εξουσία επεμβαίνει στο χώρο της Εκτελεστικής Εξουσίας δημιουργούσα έτσι σύγχυση εξουσιών, ανασφάλεια δικαίου και συνταγματικά προβλήματα.

Βλ. περαιτέρω σχόλια υπό την Ε-2/1996.

2. Για την παράγραφο 4:

Δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε ούτε με τις ρυθμίσεις της παραγράφου 4 της τροπολογίας, ως προς την επιβολή κυρώσεων στους αιτιολογούντες ανεπαρκώς τις οικονομικές προσφορές τους που κρίθηκαν υπερβολικά χαμηλές. Η διάταξη αυτή εισάγει έννοιες ανύπαρκτες στο θετό μας δίκαιο και αντίθετες με καθιερωμένους θεσμούς από την εποχή του Ρωμαϊκού Δικαίου. Η κατάπτωση οποιασδήποτε εγγυητικής επιστολής προϋποθέτει παραβίαση κύριας συμβατικής υποχρέωσης εκ μέρους του πρωτοφειλέτη. Η επιβολή οποιασδήποτε ποινής με τη μορφή ποινικής ρήτρας προϋποθέτει επίσης υπαίτια παραβίαση συμβατικών υποχρεώσεων. Τέλος, η επιβολή διοικητικής ποινής προϋποθέτει τον προσδιορισμό των αντικειμενικών στοιχείων του παραπτώματος. Στην προκειμένη περίπτωση, δεν συντρέχει καμία από τις περιπτώσεις αυτές και ήταν προδιαγεγραμμένο, η διάταξη στην πρακτική της εφαρμογή να οδηγήσει (όπως και οδήγησε) σε στρεβλώσεις και προβλήματα απίθανων διαστάσεων και αλυσιδωτών επιπτώσεων. Ήδη έχει ανακοινωθεί η κατάργηση της (Αυγ. 1997). Επί του θέματος αναμένονται και αποφάσεις της Ολ. του Σ.τ.Ε., σε σχετικές υποθέσεις που συζητήθηκαν την 6.6.1997.

3. Τέλος, σχετικά με το θέμα ποιές διαδικασίες ανάθεσης και ποιές συμβάσεις (από πλευράς χρόνου) καταλαμβάνει ο νέος νόμος, παραπέμπουμε στο σχόλιο της Ε-34/1994, όπου αναφέρουμε τη σχετική γνωμοδότηση ΝΣΚ 552/1994. [Σ.Α.Τ.Ε.](#)

Συσχέτιση με άλλες εγκυκλίους: Ε-1/1994 (για την παρ. 2), Ε-33/1994, Ε-57/1995, Ε-44/1994, Ε-11/1995, Ε-47/1995, Ε-2/1996 (όπου και σχολιασμός), Ε-15/1996, Ε-9/1997, Ε-8/1996, Ε-38/1996, Ε-24/1997

Για την ενημέρωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο θέμα της παρ. 4.β: Ε-48/1994 (παρ. 14), Ε-19/1995, Ε-28/1996, Ε-4/1997.

«Η παραπάνω περίληψη, σχόλια κλπ... συντάχθηκαν από τον Νομικό Σύμβουλο του ΣΑΤΕ κ. Παναγιώτη Χασάπη».